PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 3. štev. 557 - Cena 6 lir - 4 jugolire - 2.50 din | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST četrtek, 3. aprila 1947 | UREDNIŠTVO in UPRAVA. PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Programske točke Slovansko Italijanske Antifašistične Unije so tako tesno povezane s potrebami našega ljudstva, so tako rekoč kos našega življenja, da je vsakemu resničnemu demokratu nemogoče, da jih ne bi sprejel kot svoj program in na njih začrtal pot, ki jo moramo prehoditi skupno.

Kardelj prispel v Moskvo

Svet zunanjih ministrov je dosegel po daljši razpravi več važnih sporazumov

Moskva, 2. (ATI-AFP-TASS). — **Danes predpolne je prispela v Moskvo jugoslovanska delegacija, ki jo vodi podpredsednik zvezne vlade Edvard Kardelj. Delegacija bo izrazila stališče Jugoslavije glede Koroške.**

O izjavi, ki jo je podal avstrijski zunanji minister Gruber dopisniku listą «New York Times», da Avstrija namreč ne bo podpisala mirovne pogodbe, če bo Slovenska Koroška prisojena Jugoslaviji, ugotavlja poseben dopisnik Tanjuga v Moskvi, da postajajo avstrijski uradni krogi zagovorniki velenemških idej svojih nacističnih predhodnikov. Že leta 1920 je postala «nedeljivost Koroške» geslo avstrijske ponemčevalne akcije. To geslo se vleče kot rdeča nit skozi vse zločine Avstrijcev in nacistov do danes. Danes sicer Hans Piesch ni več predsednik koroške deželne vlade, ker je jugoslovanski predstavnik na londonski konferenci razkrinkal njegovo nacistično preteklost, geslo o «nedeljivi Koroški» pa ostaja kot simbol stoletnega zatiranja slovenskega ljudstva.

Tako stališče avstrijskega uradnega predstavnika dr. Gruberja in raznarodovalno delo avstrijskih oblasti na Koroškem, pravi dopisnik Tanjuga, ustvarjajo nove težave Svetu zunanjih ministrov, ki sestavlja mirovno pogodbo z Avstrijo, ki pa mora biti resnično demokratična in neodvisna.

Namestniki za Avstrijo so nadaljevali diskusijo o nemških dobroimetjih v Avstriji, ki jo bodo nadaljevali na jutrišnji seji.

Namestniki za Nemčijo so razpravljali o poročilu, ki ga morejo predložiti Svetu zunanjih ministrov. Posebni odbor strokovnjakov je končal danes preučevanje poročila zavezniškega kontrolnega sveta v Avstriji. Poročilo bo predloženo Svetu zunanjih ministrov.

Svet zunanjih ministrov, ki se je sestal danes popoldne, je dosegel važne rezultate. Razpravljal je o vprašanju politične organizacije Nemčije in nemške ustave. Vsak minister je prikazal svoje mnenje in vprašanje podrobnosti politične organizacije Nemčije bo preučil koordinacijski odbor, ki bo predložil v kratkem svoje poročilo Svetu zunanjih ministrov. Sklenjeno je bilo, da dobi Nemčija svojo začasno vlado, niso pa še rešene nekatere točke in sicer: 1. vzpostavitev osrednje uprave; 2. ustanovitev posvetovalnega Sveta; 3. začasna ustava; 4. izdelava dokončne ustave.

Francija in ZDA hočeta, da se najprej izdela pokrajinska ustava posameznih dežel, nato pa se ustanovi osrednja uprava. ZSSR in tudi Anglija sta temu nasprotovali. O začasni ustavi so se ministri sporazumeli, da mora biti resnično demokratična in da mora zajamčiti spoštovanje osnovnih svobočin.

Francozi so marsikje ugovarjali; predvsem bi radi imeli dve vrsti osrednje uprave: eno bi izvajali Nemci, eno pa štiri velesile. Prav tako hočejo izključiti Posarje iz nemške upravne skupnosti.

Razen ameriškega predstavnika so se vsi ministri strinjali, naj nemško ustavo izdelajo predstavniki nemškega ljudstva. ZSSR in Anglija smatrata, da mora nemška vlada iziti iz splošnih volitev, Amerikani in Francozi, pa bi rajši videli, da jo imenujejo posamezne pokrajine.

Glede potrebe začasne ustave so ministri prišli do zaključka, naj se izdela začasna ustava, ki je ne bo treba spreminjati, če se bo pokazala kot zadovoljiva. Soglasno so tudi sklenili, da mora ustavo potrditi tudi nemško ljudstvo. Molotov je vnovič predlagal, naj postane weimarska ustava osnova za izdelavo nove nemške ustave; ostali zunanji ministri pa bi hoteli dati mnogo večjo oblast posameznim pokrajinam. To bi nujno povzročilo razdelitev Nemčije in okrepitev reakcije.

Francozi so tudi predlagali ustanovitev posvetovalnega sveta, ki naj se sestane šele, ko bodo nemške meje dokončno določene. Razen Sovjetske zveze smatrajo zunanji ministri, naj ta posvetovalni svet sestavljajo predstavniki pokrajin, medtem ko V. Molotov poudarjal, da morajo biti zastopani v njem tudi sindikati, politične stranke in demokratične organizacije.

Odmev Titovega govora v Bolgariji

Sofija, 2. (ATI) — Izjava maršala Tita o potrebi poglobitve odnošajev med Bolgarijo in Jugoslavijo je napravila na bolgarske politične kroge najglobljі vtis kakor tudi na javno mnenje. Maršal Tito je v svojem govoru dal razumeti, da je po podpisu trgovskega sporazuma med obema deželama vprašanje prijateljstva in medsebojne pomoči popolnoma razumljivo. Bolgarski politični krogi menijo, da bo ta sporazum ne samo učvrstil obstoječe prijateljstvo med obema deželama, temveč učinkovito pripomogel k utrditvi miru na balkanskem polotoku.

Zahvala italijanske mladine

Beograd, 2. (ATI-Tanjug) — Antonio Giolitti, vodja italijanske mladinske delegacije, ki je obiskala Jugoslavijo, je poslal maršalu Titu brzojavko, ki izraža zahvalo jugoslovanskemu ljudstvu, mladini in maršalu za bratski sprejem, ki ga je bila delegacija deležna.

Protest Egipta v ZDA

Kairo, 2. (ATI-AFP) — Egiptoska vlada je protestirala pri vladi ZDA zaradi neprijaznega sprejema prve egiptske trgovske ladje «Soudan», ki je prispela iz Aleksandrije v New York. Ameriške pomorske oblasti niso hotele sprejeti registracijskih dokumentov ter so zaplenile ladjo. Egipt zahteva natančna pojasnila o postopanju, ki ni običajno v mednarodnih odnošajih.

Palestinsko vprašanje

Izredna skupščina OZN

Lake Success, 2. (ATI-AFP) — Glavni tajnik OZN je uradno potrdil, da je vseh pet stalnih članov OZN sporočilo, da se strinjajo s sklicanjem izredne skupščine OZN, ki naj razpravlja o palestinskem vprašanju.

Danes pričakujejo, da bo britanska delegacija predložila uradno prošnjo za sklicanje skupščine.

Agencija AFP poroča, da pričakujejo v Jeruzalemu prihod posebne sovjetske komisije, ki jo sestavljajo funkcionarji zunanjega ministrstva.

POLITIKA GLEDE REPARACIJ

Govor jugoslovanskega industrijskega ministra Borisa Kidriča o politiki zahodnih velesil glede reparacij

Beograd, 1. — Na skupni seji obeh svetov Ljudske skupščine FLRJ je med razpravo o zunanji politiki Jugoslavije med drugimi govoril minister za industrijo Boris Kidrič, ki je iz podatkov, ki jih je zbrala jugoslovanska reparacijska komisija, navedel nekaj konkretnih dejstev, ki osvetljujejo krivico, ki jo delajo Jugoslaviji tudi glede reparacij. Dejal je med drugim:

Jugoslavija je izgubila v bojih, v taboriščih, v zaporih in na fašističnih moriščih 1,706.000 ljudi. Po podatkih, s katerimi razpolaga pariška reparacijska konferenca, znašajo skupne izgube 18 zapadnih zavezniških držav okrog 5,000.000 ljudi. Na ta način predstavljajo jugoslovanske vojne izgube 34 odstotkov skupnih človeških izgub 18 zapadnih zavezniških držav. Jugoslavija je izgubila 10.8 odstotka vsega svojega prebivalstva, 18 zapadnih zavezniških držav pa je izgubilo samo 0.7 odstotka prebivalstva. Vsak deseti Jugoslovan je torej izgubil življenje v vojni, dočim je teh 18 zapadnih zavezniških držav izgubilo komaj vsakega 143-tega človeka.

Kar se tiče neposrednih vojaških izgub, je padlo v vojni po podatkih, ki jih ima pariška reparacijska konferenca, vseh skupaj 1,217.000 zavezniških vojakov (brez ZSSR in Poljske). To pomeni, da je padlo 0.17 odstotka vsega prebivalstva zavezniških držav brez Sovjetske zveze in Poljske. Jugoslavija sama pa je izgubila 305.000 vojakov, t. j. 2 odstotka vsega svojega prebivalstva. Število padlih jugoslovanskih borcev predstavlja torej 25 odstotkov vseh vojaških izgub 18 zapadnih zavezniških držav, kar pomeni, da so jugoslovanske vojaške izgube 11.8 krat večje kakor povprečne zavezniške izgube. Število jugoslovanskih ranjencev pa dosega 24% skupnega števila zavezniških ranjencev brez Sovjetske zveze in Poljske.

O jugoslovanskih materialnih žrtvah govore dovolj prepričljivo naslednje številke:

V vojni je bilo uničene 36.5% industrije, uničenih ali poškodovanih je bilo 223 rudnikov. Kemične industrije je bilo uničene v vojni 57.2%, tekstilne 53.4%, kovinske 49.8%, električne 30.2%, živilske 22%, gradbene 17.5%.

Uničenih je bilo 52% normalnotirnih in 33% ozkotirnih železniških prog. Ob osvoboditvi smo našli na jugoslovanskem ozemlju od vsega predvojnega voznega parka samo 23.4% predvojnega števila jugoslovanskih lokomotiv in 16.1% vagonov. Vseh 13 velikih predvojnih železniških mostov v stari Jugoslaviji je bilo porušenih, izmed lesenih mostov pa je bilo uničenih 55.3%. Uničenih in poškodovanih je bilo 28.380 km cest, potopljenih ali odvlečenih 61.5% ladij dolge plovbe in 66.7% ladij obalne plovbe. Težko poškodovana so 103 pristanišča, uničene ali pa težje poškodovane tudi vse ladjedelnice.

Po vojni je ostalo 3,300.000 prebivalcev brez strehe. Porušenih ali težko poškodovanih je bilo 20.7% hiš.

Število konj je padlo za 61.6% v primeri s predvojnim, goveje živine za 55.6%, svinj za 58.7%, ovce za 63.3%. Uničenega je 24.2% predvojnega števila sadnega drevja, 3.8% vinogradov, uničenega ali oropanega 56% poljedelskega inventarja in oropanih 1,900.000 vagonov žita ter drugih poljedelskih pridelkov. Opustošenih je 295.000 ha gozdov, 185.000 ha kraških gozdov je izpremenjenih v kamenito pustinjo. Oropali so nam vse stare zaloge lesa, nanovo pa posekali 47.7 milijonov kub. m drv.

Podobne številke bi lahko navedel tudi glede na zdravstvene, socialne, prosvetne in znanstvene ustanove, zgodovinske spomenike itd.

Izgube našega narodnega premoženja so ocenjene na 9.100,000.000 dolarjev po vrednosti iz leta 1938. Neposredna materialna škoda, ki jo je pretrpelo 18 zapadnih zavezniških držav (brez ZSSR in Poljske) znaša 53.4 milijarde dolarjev. Izgube narodnega premoženja Jugoslavije znašajo torej 17% vseh izgub 18 zapadnih zavezniških držav. V absolutnih številkah so naše izgube 7.2 krat večje kakor izgube Združenih držav Amerike, 3.6 krat večje kakor izgube Grčije, 2 krat večje kakor izgube Holandije in 1.4 krat večje kakor izgube Velike Britanije.

Skupna vrednost reparacijske količine, ki je bila dana na razpolago agenciji v Bruslju in razdeljena na 18 držav; je znašala do konca leta 1946.: trgovskih ladij za približno 13 milijonov funtov sterlingov in industrijskih naprav za 64 milijonov papirnatih RM. Če računamo funt šterling po 18 RM, je znašala skupna reparacijska količina, ki je bila razdeljena v letu 1946., 280 milijonov RM. Jugoslavija je dobila od tega ladij in naprav za 17.8 milijonov RM ali 6.3% namestu 9.6%, kolikor znaša po pariškem sporazumu kvota Jugoslavije v tej kategoriji.

Po podatkih medzavezniške agencije za reparacije je agencija do 20. marca 1947. razdelila reparacijske mase za približno 314 milijonov RM, od česar so Jugoslaviji priznali 23 milijonov RM ali nekaj nad 5 milijonov dolarjev, toda samo 12% tega ji je bilo dejansko izročenega.

To je vse, kar je Jugoslavija prejela na račun reparacij.

Ob koncu prejšnjega leta so začele britanske oblasti na veliko odvažati naprave iz 444 nemških podjetij, da bi s tem zadostile svojim reparacijskim zahtevam. Angleži in Američani so si prisvojili okrog 200.000 nemških patentov. Iz britanske okupacijske cone v Nemčiji izvažajo okrog 50% tekoče proizvodnje nekaterih industrijskih panog v Veliko Britanijo.

Po izjavi predsednika medzavezniške agencije za reparacije. Rüffa, je kontrolni svet določil do konca leta 1946 za reparacije 1546 nemških industrijskih podjetij. Mi smo šele iz izjav g. Molotova in g. Rüffa zvedeli o tem.

Od nemškega imetja v inozemstvu ni Jugoslavija prejela ničesar. To imetje se ceni na približno 12 milijard ameriških dolarjev. Izmed proizvodov tekoče nemške proizvodnje ni Jugoslavija doslej ničesar dobila. Jugoslavija tudi ni dobila povrnjenega svojega zlata, ki ga je oropal okupator.

Ocenitev podjetij, ki so bila vendarle dana na razpolago, je bila v glavnem enostranska. V celoti je politika zapadnih velesil glede reparacij takale: na eni strani čim manj definirati reparacijske količine, čim več prenesti na nekontrolirane reparacije za Ameriko in Britanijo, čim manj reparacij dodeliti ostalim zaveznikom, na drugi strani pa se tudi pri tem, kar ji je dodeljenega, povzroča Jugoslaviji krivica, ne izročajo ji vsega, otežujejo ji izvoz in prevoz.

Ko je šlo za Italijo, so se zahodni zavezniki borili proti reparacijam za Jugoslavijo, obenem pa so si zagotovili drugačno obliko reparacij, da bi dobili v posest celotno italijansko imetje in industrijske lastnine v svojih deželah ter vsa zaplenjena trgovska brodovja. Vsota teh posebnih reparacij v Italiji mnogokratno presega vsoto 650 milijonov dolarjev, kolikor mora plačati Italija na račun reparacij v sedmih letih.

Glede Avstrije so Angloameričani proti reparacijam Jugoslaviji in drugim deželam, na drugi strani pa zahtevajo 75% odškodnine za svoje imetje v Avstriji.

Britanske oblasti ovirajo povratek jugoslovanskih beguncev

Celovec, 2. (ATI-Tanjug) — Britanske zasedbene oblasti v Avstriji so 27. marca zaplenile tretjo številko lista jugoslovanske komisije za repatriacijo, da bi na ta način preprečile razširjanje lista med «razseljene osebe» na Koroškem. Britanske oblasti so zaplenile list pod pretvezo, da je list objavil proglas odbora bivših jugoslovanskih internirancev, v katerem pozivajo razseljene osebe, da si preskrbijo čimprej dovoljenje za povratek v domovino, ter da odvržejo lažno propagando o nasilju v taboriščih za repatriacijo.

Važnost trgovinskega sodelovanja med FLRJ in Madžarsko

Budimpešta, 2. (ATI-Tanjug) — Glasilo madžarske socialdemokratične stranke «Vilaborsag» objavlja razgovor svojega dopisnika z voditeljem jugoslovanske trgovinske delegacije, pomočnikom ministra za industrijo Stanislavom Kopčokom. Kopčok je med drugim izjavil, da ima trgovsko sodelovanje med Madžarsko in Jugoslavijo veliko važnost ter da je popolnoma napačno mnenje, da Jugoslavija in Madžarska ne moreta imeti koristnih gospodarskih odnošajev, čeprav sta agrarni državi.

Madžari in Jugoslovani so sedaj sposobni, odstraniti vse imperialistične parasite, ki bi se hoteli vmešavati v njihove zadeve.

⁂

KAIRO. — Jugoslovanski opolnomočeni minister v Egiptu Badijević se je po več tedenski odsotnosti vrnil v Kairo.

Nove poljske meje

so velike važnosti za ČSR

Praga, 2. (ATI) — Dopisnik Tanjuga poroča, da je predsednik Československe vlade Gottwald imel v Moravski Ostravi govor, v katerem se je dotaknil vprašanja Nemčije. Izjavil je, da so za Československo nove zahodne poljske meje velike važnosti.

Predsednik Gottwald je izjavil, da preti zapadnim državam gospodarska kriza ter da je treba podvzeti potrebne korake, da ne bi ta kriza vplivala na zunanjo trgovino in gospodarstvo Československe. Minister je dodal, da se mora Československa v gospodarskem pogledu predvsem naslonitі na slovanske države, ker ne bodo doživele gospodarskih kriz zaradi nove gospodarske strukture.

Pravična kazen

Varšava, 2. (ATI-AFP) — Rudolf Hoess je bil danes obsojen na smrt. Hoess je kot poveljnik koncentracijskega taborišča Oswiecim po lastnem priznanju zakrivil smrt štirih milijonov ljudi.

Francov načrt z monarhijo je izraz šibkosti njegovega režima

Španski monarhisti se bodo morali jasno izreči za ali proti

London, 2. (ATI-AFP) - V evropskih prestolnicah je še vedno slišati komentarje o Francovem načrtu za ustanovitev monarhije. Na splošno so vsi komentarji zelo negodni. Odklonilno stališče so zavzeli tudi nekateri španski monarhisti, ki se očitno nočejo kompromitirati s človekom, kot je Franco.

Bivši predsednik španske vlade v izgnanstvu Rodolfo Llopis je izjavil dopisniku AFP, da ga Francov predlog zabava, in je dodal: «Zdi se, da smatrajo v Londonu, Parizu in Washingtonu Francov manever kot samovoljnost.» Španski republikanski krogi v Mehiki odločno obsojajo Francov načrt, o katerem pravijo, da pomeni izzivanje OZN. Republikanci tudi poudarjajo, da bi kralj, če bi sledil Francu, moral priseči na pet osnovnih zakonov, ki jih je Franco izdal, kar bi pa pomenilo podaljšanje frankističnega režima.

Zdi se, da bo novo Francovo stališče povzročilo razkol med monarhisti, ki se bodo morali zdaj jasno izraziti za ali proti diktatorju, česa so se doslej izogibali. Dejansko je doslej izmed pretendentov na španski prestol samo Don Juan odklonil Francov načrt, medtem ko se ostali drže rezervirano.

Stevilna so tudi ugibanja o vzrokih nenadnega Francovega koraka. Španski republikanski krogi v ZDA menijo, da je ta korak bolj znak slabosti režima kot pa iskanje izhoda v nekaki srednji poti. Splošno pa je mnenje, da izhaja Francov načrt iz zunanjega in tujega pritiska. Dejansko se kapitalisti, armada in vojska, ki so od vsega početka podpirali Franca, zdaj obračajo in mu odtegujejo podporo. Ljudstvo pa nikoli ni bilo frankistično in njegov odpor proti režimu vedno raste.

Sestanek Ramadier-De Gaulle

Pariz, 2. (ATI-AFP) — Odmevi, ki jih je povzročil De Gaulleov govor, se še niso polegli. Te dni sta se sestala De Gaulle in predsednik vlade Ramadier; o sestanku ni bilo izdano nobeno poročilo in nekateri domnevajo, da sta se sestala že v ponedeljek. O rezultatih razgovora ni znano nič podrobnejšega.

Iz zanesljivega vira izhaja, da bo francoska vlada določila svoje stališče glede De Gaulijevega govora, ki bi ga moral imeti to nedeljo v Strassbourgu. Menijo, da bo De Gaulle moral govor preložiti.

Francoski tisk obširno komentira generalov govor. V listu «Populaire» primerja Leon Blum govora, ki sta jih imela istočasno De Gaulle in Ramadier. André Carrel pa sodi v listu «Humanité», da javna diskusija med De Gaullijem in Ramadierom ni umestna in da se predsednik vlade ne bi smel tako globoko ponižati.

Demonstracije v Damasku

Damask, 2. (ATI-AFP) — Dijaki univerze v Homsu so začeli s stavko ter vprizorili demonstracije, med katerimi so zahtevali reformo volilnega zakona in odpravo razlik med volivci. Tudi v drugih mestih je prišlo do demonstracij.

Demonstracije v Smirni

Smirna, 2. (ATI-AFP) — Sinoči so bile v Smirni velike manifestacije, pri katerih je bilo precejšnje število ranjenih. Manifestacije so v zvezi s prihodom v Smirno predsednika vlade Pekerja in predsednika demokratske stranke Bayarja. Incidenti so se dogodili, kakor poroča demokratski list «Kuryet», ko je policija razpršila desettisočglavo množico, ki je vzklikala Bayerju in demokratičnim voditeljem. Policija je aretirala okrog 40 oseb.

Požar v Haifi še traja

Jeruzalem, 2. - ATI-AFP. — Tehniki družbe Shell so ugotovili, da je požar v Haifi uničil 7.000 ton petroleja. Gasilci skušajo preprečiti razširjenje požara na drugih šedem rezervoarjev, ki so še nedotaknjeni. Pet drugih je še v plamenih, dva pa sta začela pred kratkim goreti.

NIKOZIJA. — Neznanci so izvršili atentat na ladjo «Ocean Vigour», ki je zasidrana v pristanišču. Preurejena je bila za prevoz židovskih tajnih emigrantov. Oblasti preučujejo vzroke tega atentata, toda dosedaj nimajo še nikakih dokazov.

Sprejem Saillantu v Tokiu

Tokio, 2. (ATI-AFP) — Pojutrišnjem bodo japonski delavci organizirali na trgu pred cesarskim dvorcem veliko zborovanje v čast tajnita svetovne sindikalne federacije Louisa Saillanta, ki se bo jutri vrnil iz Koreje z delegacijo svetovne sindikalne federacije.

V petek ob 10. uri bodo vse lokomotive na področju Tokia piskale 30 sekund. Zbralo se bo preko 50 tisoč delavcev članov sindikatov, ki bodo nato korakali skozi glavne tokijske ulice.

Čangkajškova letala napadla ladjo z Unrrinim blagom

Šangaj 2. (ATI-AFP) — Danes so napadla letala trikrat z bombami in strojnicami ladjo, ki je vozila Unrrino blago v pristanišče Sičjuše, namenjeno prebivalstvu pokrajine Šantung. Menijo, da so ladjo napadla letala kitajskih nacionalistov, ker je bila hrana namenjena področju, kjer vladajo kitajske demokratične oblasti. Pri napadih je bilo ranjeno pet oseb. Težko ranjen je bil poveljnik ladje William Lee, britanski državljan. Kitajska nacionalistična vlada je po zadnjem napadu 25. marca obljubila, da ne bo napadala ladij, ki vozijo hrano na področja demokratov, toda to obljubo je zopet prekršila.

Laburistični „uporniki“

so glasovali proti obvezni vojaški službi

London, 2. (ATI-AFP) — Angleški parlament je včeraj s 386 glasovi proti 85 odklonil predlog laburističnih «upornikov», ki so zahtevali, naj se zavrne vladni predlog o obvezni vojaški službi.

Laburistični poslanec Clement Davies je ostro kritiziral načrt za obvezno vojaško službo in je med drugim dejal: «Videl sem, kako so druga za drugo ugasnile luči svobode, a danes se tu napada najvažnejša med vsemi, to je svobodna volja britanskega ljudstva.»

Poslanec Grossman, ki pripada levemu laburističnemu krilu, je izjavil, da bi bilo bolje, ko bi vojaška služba trajala samo eno leto. Coks, ki je med podpisniki spomenice proti obvezni vojaški službi, se sprašuje, ali se Velika Britanija pripravlja na kak spopad. Sovjetska zveza noče in ne more napasti Velike Britanije, angleški delavci in rudarji se bi uprli morebitnemu napadu ZDA proti Sovjetski zvezi. Misliti moramo na to, je dejal Coks, da bomo močni na področju proizvodnje. Glavne naloge Velike Britanije morajo biti obnova in izvoz.

Spremembe v britanski vladi

London, 2. (ATI-AFP) — List «Evening News» piše da bo pred binkoštmi prišlo do večje spremembe v britanski vladi. Po tem poročilu bi prevzel Bevin vse gospodarske resore, zunanji minister pa bi postal Sir Stafford Cripps.

Borba sindikatov ZDA proti novi zakonodaji o delu

Washington, 2. (ATI-AFP) — Predsednik sindikatov CIO Philip Murray je sporočil, da bo 13. aprila sklical v Washingtonu sindikalno zborovanje, na katerem bodo razpravljali o sredstvih za borbo proti zakonodaji o delu, ki jo sedaj preučuje posebna komisija kongresa.

Vabilo Wallace-ju

New York, 2. (ATI-AFP). — Bivši trgovinski minister ZDA Henry Wallace bo 7. aprila odpotoval iz ZDA v Veliko Britanijo. Potoval bo nato v Oslo, Stokholm, Kopenhagen in Pariz, kamor bo dospel 21. aprila.

Wallace je izjavil, da je prejel povabilo Herriota, Bluma, Schumanna, Pierra Cota, Leona Jouhauxa in Duclosa, naj obišče Francijo. Wallace, ki je med glavnimi kritiki Trumanove politike glede posojila Grčiji in Turčiji, je izjavil, da je to povabilo štirih glavnih francoskih političnih strank posebne važnosti glede na Vandenbergov predlog, naj se vprašanje pomoči Grčiji in Turčiji spravi pred Varnostni svet.

V ameriškem kongresu, kjer razpravljajo o Vandenbergovem predlogu, so se senatorji Connally, Parkley, Carl Hatch in Harry Byrd temu predlogu uprli. Različno stališče Connallyja in Vandenberga, ki sta do sedaj tesno sodelovala na mednarodnih konferencah, značl, da je propadla skupna zunanja politika obeh ameriških strank.

Byrd je zatrjeval, da bi Vandenbergov predlog, ko bi bil sprejet, omogočil organizaciji tujih držav, da postavi veto proti zakonodaji kongresa ZDA.

Truman ustavlja stavke

Washington, 2. (ATI-AFP) — Kongresna komisija za delo je sprejela predlog, ki daje Trumanu posebna pooblastila, da lahko ustavi stavko telefonskih uslužbencev, ki je napovedana za 7. april.

Demokrat župan v Chicagu

Chicago, 2. (ATI-AFP. — Prvič po volitvah v novembru 1936 je demokratična stranka zmagala. Demokratski kandidat Martin Kennelly je bil izvoljen za župana v Chicago z večino 275.0000 glasov.

⁂

WASHINGTON. — Ameriško vojaško ministrstvo je izdelalo načrt za izmenjavo tehnikov in specialistov med ZDA in Nemčijo.

PO SMRTI GRAJAJO

grškega kralja tako v Angliji kot v Ameriki

Atene, 2. (ATI-AFP) — Londonski tisk danes obširno piše o posledicah, ki bi jih utegnila imeti smrt grškega kralja. «Daily Telegraph» piše, da je bil grški kralj samo simbol razprtij, in pravi, da je morda to ugoden trenutek za nov poizkus zbližanja med nasprotnimi tabori in za začetek gospodarske obnove.

Ameriški tisk ugiba, kakšne posledice bo nenadna smrt grškega kralja imela na ameriški program za pomoč Grčiji in Turčiji. «New York Times» izraža upanje, da bo morda prišlo do pomirjenja, z druge strani pa pravi, da bi znalo priti do še večje zaostritve državljanske vojne.

«New Herald Tribune» pravi, da pokojni kralj ni znal prilagoditi monarhije potrebam grškega ljudstva. Priznati je treba, pravi list, da niti Trumanova vlada, niti ameriško ljudstvo nimata najmanjšega pojma o vprašanjih, pred katera je danes Grčija postavljena. List odobrava Vandenbergov predlog, naj bi o ameriški pomoči Grčiji in Turčiji odločal Varnostni svet.

Kakor poroča agencija AFP, ni pričakovati, da bi ameriški kongres spremenil svoje zadržanje glede pomoči. Republikanski senator Vandenberg je izjavil, da bi smrt grškega kralja znala pomeniti preporod Grčije. Mnenje ostalih senatorjev se da povzeti po izjavah demokratičnega senatorja Connallyja, ki je dejal, da bo Jurijeva smrt še povečala zmedo v Grčiji, da pa je upati, da bo grškemu ljudstvu uspelo izbrati si stabilno vlado. Republikanski senator Willey je izjavil, da bodo morale edino ZDA pripraviti pot za gospodarsko obnovo Grčije.

Verjetno je, da se kongres ne bo izrekel o pomoči Grčiji in Turčiji pred polovico aprila. Takrat bodo namreč razpravljali tudi o kreditu 350 milijonov za Grčijo, Italijo, Avstrijo, Poljsko, Madžarsko in Kitajsko.

«Times» objavlja pismo bivšega šefa ameriške vojaške misije v Grčiji Couvarasa, v katerem so navedeni nemški dokumenti, ki dokazujejo sodelovanje sedanjega grškega ministra za javno varnost Zervasa z nacisti.

«Beograjska Politika» objavlja članek podpredsednika prezidiuma jugoslovanske Ljudske skupščine Dimitra Vlahova o terorju, ki ga grški fašisti izvajajo nad prebivalstvo Egejske Makedonije. Od februarja 1945 do danes je bilo ubitih 2234 oseb, zaprtih pa nad 10.000, 3717 oseb so deportirali na egejske otoke. Samo na področju Lerine, kjer je 73% makedonskega prebivalstva, je bilo v letu 1945 zaprtih 463.000 oseb. Tamkajšnjemu prebivalstvu je bilo tudi prepovedano govoriti v domačem jeziku.

Vse to pa je izzvalo še večji odpor ljudstva in v tem času so grški in makedonski partizani osvobodili 1545 vasi. Vlahov zaključuje, da bo borba v Grčiji prenehala le takrat, ko bo oblast v rokah resnično demokratičnih elementov in ko bo Grčija res neodvisna.

KRATKE VESTI

ŠANGAJ. — 7. aprila bodo pričeli prvikrat po vojni voziti na Transsibirski železnici potniški vlaki. Sovjetske ladje bodo vršile dvakrat na mesec promet med Šangajem in Vladivostokom. Potovanje od Šangaja do poljske meje bo trajalo 13 dni.

VARŠAVA. — V Varšavi je bil v prisotnosti tisočev oseb slovesen pogreb generala Swierszewskyja, ki so ga ubili v petek ukrajinski teroristi. Povorka je obšla glavne mestne ulice in prispela na trg Svobode, kjer so se mnogi govorniki poslovili od pokojnika v prisotnosti francoske, španske, jugoslovanske in sovjetske delegacije.

TEHERAN. — Včeraj so izvršili smrtno obsodbo nad bivšim voditeljem kurdskega demokratičnega gibanja Mohamedom Ghazijem, bivšim poslancem Kurdistana Sadr Ghazijem in bivšim poveljnikom kurdske demokratične vojske Swif Ghazijem.

MOSKVA. — Tass poroča, da sta sovjetska inženirja Gavgulidže, očein sin, izumila nov sistem zavore za lokomotive, ki zelo olajšuje delo vlakovodij in omogoča veliko štednjo. Z uvedbo tega sistema na vseh lokomotivah bodo prihranili 10 milijonov rubljev.

PALERMO. — Italijanski radio poroča, da se je v Palermu začel sicilijanski kongres partizanov Italije, ki so se ga udeležili predstavniki vsega otoka.

RIM. — Kongres akcijske stranke se nadaljuje. O vprašanju južne Italije in agrarne reforme je imel poročilo prof. Rossi Doria. Razni govorniki so govorili o socializmu.

Lira in nejasna politika italijanske vlade

Komaj je guverner Italijanske banke (Banca d'Italia) prof. Luigi Einaudi na sestanku delničarjev podal poročilo o stanju banke in denarnemu obtoku ter izjavil, da je treba končno ustaviti tiskarske stroje, že se je v Rimu razširil glas o njegovem odhodu in imenovanju naslednika. Einaudi je menda rajši pripravljen zapustiti guvernersko stolico, kakor da bi menjal to svoje stališče, ki se povsem ne strinja s stališčem italijanske vlade.

Gre za usodo lire. Stanje valute je najvernejše ogledalo vsega gospodarstva v državi, državnega in tudi vsega narodnega gospodarstva. Guverner Italijanske banke je že poročal o stanju lire, finančni minister Campilli o stanju državnih financ, ni pa še poročila resornih ministrov o splošnem gospodarskem razvoju.

Deficit obtok je 28. februarja znašal 504 milijarde 350 milijonov, na koncu preteklega leta pa 505 milijard in 52 milijonov, to pomeni, da se je v teku dveh mesecev za malenkost zmanjšal. V teku 1946 leta se je povečal za 362 milijard 50 milijonov. Vloge pri bankah so na koncu tega leta znašale 722 milijard. Značilno je nazadovanje vlog v zadnjih mesecih, kar govori o nezaupanju vlagateljev v stalnost lire. Guverner je posebno podčrtal okolnost, da je med vojno srednji sloj obubožal, in potrebo, da se državljani odpovedo vsem nepotrebnim izdatkom.

Stanje državnih financ ni prav nič rožnato. Proračun 1946-47 se bo zaključil s primanjkljajem 610 milijard (896 milijard izdatkov nasproti 286 milijard dohodkov) medtem ko je bilo predvidenih samo 341 milijard in 15 milijonov izdatkov ter 148 milijard in 55 milijonov dohodkov. Državni dolg znaša 1303 milijard, in sicer gre 490 milijard na račun konsolidiranega (dolgoročnega) in 812 milijard 885 milijonov na račun visečega dolga. Pri tem ni upoštevan državni dolg 114 milijard pri Italijanski banki vsled emisije bankovcev Zavezniške vojne uprave.

Glede razdelitve izdatkov je treba ugotoviti, da troši država na račun posebnih izdatkov 167 milijard in 466 milijonov, od tega 113 milijard in 653 milijonov za civilno osebje, 36 milijard 832 milijonov za vojaško in 16 milijard 982 milijonov za pokojnine. Državno uradništvo se je pomnožilo od 650 tisoč v letu 1935 (pred vojnim pohodom proti Abesiniji) na 1,000.000. Izdatki za vojsko (103 milijard in 948 milijonov) so toliko bolj značilni, ker gre za državo, ki sme v smislu mirovne pogodbe imeti samo omejeno vojsko. Ko bi črtali vojaške izdatke iz proračuna, bi prihranili približno vsoto, ki je potrebna za ohranitev politične cene kruhu (90 milijard). Za javna dela in obnovo je šlo 329 milijard 665 milijonov lir.

Za odpravo ali vsaj zmanjšanje primanjkljaja so italijanski gospodarstveniki predpisali že več receptov, ki so seveda v skladu z njihovimi gospodarsko-socialnimi teorijami. Zedinili pa so se v glavnem glede naslednjega programa: izdatke treba skrčiti na najpotrebnejše, povečati dohodke z novimi dajatvami, povečati proizvodnjo in nabaviti čim več dolarjev, ker sprico poloma, ki ga je doživelo zadnje notranje posojilo, ni mogoče misliti na razpis novega.

Med novimi davki je glavni izredni davek na premoženje, ki se vzpenja po progresivni lestvici: 6% za nad 3-milijonske vsote, 6.95% nad 5 milijonov, 7.97% nad 10 milijonov, 11.95% nad 50 milijonov, 15.06% nad 100 milijonov, 19.67% nad 200 in 29.37% nad 500 milijonov.

Poročilo ministra ne vsebuje jasno izdelanega programa vlade za ozdravljenje državnih financ, pač pa pravi, da je vlada vnovič proučila finančni in gospodarski položaj s strokovnega in političnega vidika in da je sklenila, da ne bo zamenjala valute.

Po vsem tem ni mogoče vedeti, kaj misli storiti za rešitev lire. Če se je končno odrekla nameri, da zamenja denar, je to znamenje, da se ne čuti dovolj močno, da bi Kro dokončno lahko ustalila, čeprav prinašajo nekateri italijanski gospodarski listi članke pod optimističnimi naslovi, kakor: «Še je mogoče rešiti liro».

Kakor Italijani v Italiji, tako bi si tudi mi kot pripadniki Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je še vedno povezano z italijanskim gospodarstvom, želeli v tem pogledu več jasnosti. S padanjem lire kopnita tudi imovina in zaslužek pripadnikov STO-ja in ustvarja se vedno večja negotovost v vsem gospodarskem življenju STO-ja. Padanje lire povzroča naraščanje cen in to zopet potrebo po zvišanju plač in ta potreba izziva zopet mezdna gibanja. Iz tega kroga ne pridemo, dokler se ne reši valutno vprašanje STO-ja.

«Človeška drama inflacije». Milanski gospodarski list «Il Commercio 24 ore» svari pod tem naslovom italijansko vlado, naj se odločno lotі finančnega vprašanja; kajti dokler si država pomaga iz stiske s tem, da tiska nove bankovce, se ne more povrniti zaupanje v liro. Prav radi tega bi bilo nesmiselno razpisati notranje posojilo, ker s padanjem lire izgubljo vrednost tudi podpisano posojilo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Gospodu županu tržaškemu dvojezičnost smrdi

Sedanji tržaški župan je advokat in je zato prav gotovo učen človek. Prepričani smo, da je čital znamenite tržaške zgodovinarje, kot so Tamaro, Rossetti in Kandler, ki so objavili razne zgodovinske dokumente, ki pričajo o tem, da smo bili v Trstu Slovenci že na primer leta 1234. Prav gotovo je čital tudi, kaj trdi Angelo Vivante v knjigi, ki je leta 1912 izšla v Firenzi; da je okrog leta 1400 «bilo vse sedanje področje Trsta naseljeno po Slovanih, morebiti pomešanih z Rimljani, ki so šele pozneje slovenizirali; «J. Cavalli pa pravi, da so Slovenci imeli na podrotju današnje tržaške občine svoje slovenske župane. Najbrž pozna gospod Miani tudi tiste zgodovinske dokumente, ki pričajo, da je bila v Trstu samem ena tretjina prebivalstva slovenska. (Tedaj je štel Trst šele okrog 1.000 duš), a Cavalli pravi, da so bili Slovenci (Babič in drugi) lastniki nekaterih najlepših hiš v samem središču mesta, člani obrtniških cehov, mornarji, lastniki ladij itd. In sam Scipio Slataper je leta 1910 pisal v «La Voce» (Firenze), da je Slovencev v Trstu mnogo več kot samo 59.319 (uradno štetje) in zato se da izračunati na podlagi volitev leta 1911, da jih je bilo 83.500, Italijanov pa 117.300. Upamo, da je čital gospod župan tržaški tudi največjega tržaškega pesnika.*

Pa kljub temu (ali pa mogoče prav zato), ker vse to ve, in tudi ve, da se razmerje ni izpremenilo in če se je izpremenilo pod fašizmom, ne bi smelo obveljati, — pa gospod župan ni do sedaj storil ničesar, da bi tem desettisočem omogočil čitati oglase in pozive, okrožnice in razne druge odločbe in naredbe v njihovem materinem jeziku. Ne vemo, če je temu morda kriv tudi tisti del njegove krvi, ki mu jo je dala njegova slovenska mati in so posledice tega mešanja (krvi namreč) iste kot pri Zlatoperju. Tega v resnici ne moremo vedeti.

Vemo pa in vidimo, da so včerajšnji lepaki, ki pozivajo na velikonočno čiščenje mesta, kljub mnogoštevilnim resolucijam ne samo slovenskega marveč tudi italijanskega ljudstva, da naj bi se končnoma enkrat uvedla dvojezičnost v občinske običaje — se vedno samo italijanski. Kajti — videti je —, da dvojezičnost gospodu županu tržaškemu smrdi.

Krivično so odpustili 186 delavcev v Miljah

Pretekli teden, 27. marca, je ravnateljstvo ladjedelnice sv. Roka samovoljno in krivično odpustilo 186 delavcev ne ozirajoč se pri tem niti na predpise, ki jih vsebuje ukaz ZVU št. 106 od marca 1946. leta. Strokovna sindikalna organizacija je takoj intervenirala. Vendar je bilo njeno posredovanje zaman in sindikat se je moral obrniti na osrednji odbor za sindikalni sporazum. Ta je takoj posredoval pri ravnateljstvu CRDA in zahteval sestanek.

Osrednji odbor za sindikalni sporazum bo energično posredoval, da se že itak veliko število brezposelnih ne bi še bolj povečalo. Vse delavce v ladjedelnici pa poziva, da naj bodo složni in disciplinirani.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za Rdeči križ daruje mladina iz Bazovice namesto cvetja na grob Vide Metlika 500 lir.

Sindikalne volitve in lov reakcionarjev za novimi člani

Čim bolj se bliža 15. april, ko se bodo začele volitve v posameznih strokah za sindikalni sporazum, tembolj se množe provokacije. Kakor so reakcionarji preje ovirali, da ne bi prišlo do enotne sindikalne organizacije, tako so sedaj, ko so postavljeni pred dejstvo volitev začeli z raznimi trki loviti nove «člane» za Delavsko zbornico. Pri zavednih in politično razgledanih delavcih ne opravijo ničesar, zato so se pa spravili na mlačne in politično neopredeljene. Po manjših podjetjih krožijo razni provokaterji in skušajo pridobiti predvsem vajence. (O konkretnih primerih smo že pisali).

To je samo eden način, ki se ga poslužujejo reakcionarji. Poleg tega se poslužujejo tudi raznih delodajalcev, kateri skušajo s svojo avtoriteto doseči, da bi se uslužbenci vpisali v Delavsko zbornico.

Konkretne akcije na terenu pa spremlja še reakcionarni tisk, ki zavaja neinformirane čitalce in pripisuje gotovim reakcionarnim organizacijam lastnosti, ki jih nimajo.

Ta nepošten način pridobivanja novih članov je delo prav tistih elementov, ki so dosedaj stali v ozadju in onemogočali sindikalni sporazum. Sedaj potrebujejo nove glasove. In ker jih ne morejo dobiti na pošten način, se poslužujejo trikov in laži.

Pred zavednimi delavci zato stoji danes dvojna naloga. Razkrinkati je treba povsod provokaterje, predvsem pa je treba opozoriti neopredeljene tovariše, da ne bodo nasedli lažni propagandi. Razložiti jim je treba, katera sindikalna organizacija je demokratična in se bo borila za interese delavstva.

Brez sindikalne legitimacije pa ne bo mogoče voliti. Kdor ne bo vpisan, ne bo mogel sodelovati pri izbiri tovarišev v sindikalnem odboru. Dolžnost vseh delavcev pa je, da ne stoje ob strani, ko se vse napredno delavstvo bori za sindikalno enotnost.

Preskrba

Odrezke za koruzno moko naj dvignejo danes trgovci za skupine XI in XII na občinskem prehranjevalnem uradu.

Po 600 gr sladkorja delijo od danes do 30. t. m. potrošnikom v mestu in podeželju za marec in april na odrezke I. in II. za sladkor. Cena 90 lir kg.

Po 150 gr margarine delijo od danes do 30. t. m. potrošnikom v mestu in podeželju na odrezek, III. za maščobe. Cena 280 lir kg.

Zakaj včeraj tramvaji niso vozili

Po štirih mesecih pogajanj, so 14 marca t. l. v uradu za delo končno le zaključili sporazum za ureditev mezdnega vprašanja med sindikati in ravnateljstvom Acegata. Delavstvo je upravičeno pričakovalo, da bodo ta sporazum v nekaj dneh potrdili, da bo stopil takoj v veljavo. Minilo pa je 20 dni in ZVU sporazuma še ni potrdila. Zato so delavci sklenili, da bodo napravili protestno stavko, ki so jo tudi izvedli včeraj dopoldne do 12. ure. Osrednji odbor za sindikalni sporazum se je obrnil na ZVU z zahtevo za odobritev sporazuma.

Obletnica openskih talcev

Izpolnili bomo njihovo izročilo

Pomlad 1944. Po vsej Primorski se vrše akcije. Nemci niso več varni nikjer in besne v svoji nemoči.

3. aprila so SS-ovci odpeljali na Opčine 72 talcev. Vsi so se zavedali kam gredo. Med njimi so bili Slovenci in Italijani. Velik cilj, ki ga imajo pred seboj in sovraštvo proti skupnemu sovražniku jih je združilo in povezalo med seboj. Ko so jih postavili k zidu v skupine po 10 mož, tesno drug poleg drugega, je iz njihovih oči izginil blesk, ko da jim je odrevenelo srce. Ob spominu na mater, otroka, dekle, je za vedno zamrla misel na življenje. Na njeno mesto je prišla druga, ki jih je vsa prevzela, napolnila njihove duše in jim dala čudovito moč. Umreti za domovino!, kot je pripovedoval Rodič Stevo, ki se je edini od 72 talcev rešil smrti. Vzkliki «Smrt fašizmu, Živela Titova Jugoslavija, Živel svobodni Trst», so šli od ust do ust; poln jih je bil zrak okoli in udušilo jih je šele povelje: «Feuer!» in streljanje iz pušk SS-ovcev.

Vsi smo takrat prisluhnili in prisegli: Svoboda narodu! Njihovo izročilo so ponavljali ljudje na kraški planoti, slišale so ga partizanske čete, v temnem Trnovskem gozdu.

Potem smo pregnali okupatorja iz Trsta. Svobodni smo stopili na osvobojeno zemljo, prepojeno s krvjo naših talcev. V trpljenju smo pridobili ogromne sile duha in razuma. Pridobili smo si pravico soodločati kot polnopravni na vseh poljih javnega življenja. Tako je bilo včeraj! Danes pa se borimo za najosnovnejše demokratične pravice, kot da se nismo borili za osvoboditev izpod fašizma, kot da nismo bili zavezniki takrat, ko so najbolj potrebovali naše pomoči, kot da niso padli naši talci.

Pretežke so bile naše žrtve, da bi se mogli sprijazniti s kakršno koli rešitvijo, da bi se mogli zadovoljiti z obljubami in demokratičnimi frazami, za katerimi se skrivajo imperialistične tendence.

Obljubljamo, da bomo izpolnili izročilo naših talcev.

SPOROČILA IN OBJAVE

Zborovanje kmetijske zadruge v Trstu

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Trstu sklicuje danes zvečer ob 17. uri sejo širšega odbora v ul. Imbriani 5. Razpravljali bodo o zelo važnih zadevah in zato je nujno potrebno, da se udeležijo seje vsi odborniki.

Enotni sindikati

Osrednji odbor za sindikalni sporazum je sklical zborovanje trgovskih nameščencev, ki so organizirani v Delavski zbornici in Enotnih sindikatih. Vršilo se bo danes ob 19.30 uri v ul. Duca D'Aosta 12 soba št. 40.

Stavbinci. Zaupniki pri stavbnih podjetjih naj se javijo v četrtek 3. t. m. ob 18.30 uri na sedežu. Kdor ne more priti, naj pošlje namestnika.

Kovinarji. V petek 4. t. m. ob 18.30 bo v ul. Imbriani 5-I, soba 10, sestanek zaupnikov in delavskih zastopnikov male industrije in obrti. Razpravljali bodo o draginjskih dokladah, o delovnih oblekah in različnostih.

Peki. Spodaj navedeni brezposelni peki naj se javijo na sindikatu, kjer bodo dvignili podporo: Glavina A.; Gaperti M.; Macarolli H.; Savi G.; Coglia G.; Mermoglia M.; Montiglia V.; Planini M.; Previd G.; Sedmak I.; Zerial F.; Cauci G.; Demanins B.; Mazzeni R.; Purich R.

Rojstva, smrti, poroke

Dne 2. t. m. se je rodilo 8 otrok, umrlo 7 ljudi, poroke pa so bile 3.

CERKVENE POROKE: zobozdravnik Viktor Fioretto in uradnica Armida Volpi, uradnik Ferruccio Brosolo in dnevničarka Anita Randi.

UMRLI: 47 letna Julija Puric, 22 letna Emilija Flego; 72 letna Marija Martinuzzi por. Renier; 3 letni Pavel Coffou; 78 letni Benedikt Pelz; 23 letna Mateja Tokic in 66 letna Marija Svara por. Toffani.

VESTI S PODEŽELJA

BUKOVJE

Naša mladina je znana kot zelo aktivna pri prostovoljnem udarniškem delu. Ne pozablja pa tudi na svojo izobrazbo. Zato je pridno posečala 5 mesečni tečaj, na katerem je mnogo pridobila. Tečaj je posečalo 42 mladincev in mladink iz Bukovja, Predjame in Gorenj. Trije od teh so odšli na progo Šamac-Sarajevo.

Opravljeni izpiti so dokazali, daje imel tečaj uspeh. Najbolje sta se odrezala tov. Slejko Alojzij in Magajna Marica iz Bukovja. *M. T.*

DUTOVLJE

Pred nedavnim so imele naše žene kulturno prireditev. Nastopile so z enodejanko «Županova Micka». V zborni recitaciji so nam opisale trpljenje zasužnjene Primorske in Koroške. Točka je bila tako dobra, da so morale ponavljati.

Čisti dobiček 5015 lir bodo podarile za spomenik padlim borcem iz vasi.

Za delovne brigade so nabrale 2945 lir prostovoljnih prispevkov.

Pri prireditvi je sodeloval tudi pevski zbor društva Venček, pod vodstvom tov. Zorke Kjuder.

TOPOLEC

Predvolilno zborovanje v Topolcu pri Il. Bistrici. Že v tretjič so se zbrali pristaši Osvobodilne fronte vasi Topolca na svojem predvolilnem zborovanju. Na tem zborovanju se je obravnavalo o raznih pripravah za volitve.

Vas Topolec je bila izmed prvih vasi na Primorskem, ki je začela sodelovati v narodno osvobodilni borbi ter poslala že leta 1942 pet sinov v partizane, zato tudi danes nočejo zaostati pri izvedbi samih volitev. Napovedali so tekmovanje sosednjima vasema Premu in Zarečju, a istočasno ji je napovedalo tekmovanje Trnovo. Sklenili so, da bodo tem vasem vsakourno sporočali o uspehih volitev preko svojih obveščevalcev - kurirjev. Za to kurirsko službo se jih je prijavilo prostovoljno 8 mladincev.

Zelo veliko navdušenje je zavladalo med vaščani, ko se je javila k besedi tovarišica iz vasi ter sporočila, da želi njena 82 let stara mati Rolih Marija na volitve ter zaprosila, da se ji izda izkaznica Osvobodilne fronte. Ljudstvo je enoglasno odobrilo.

Na tem zborovanju so istotako sprejeli sklep, da bodo na predvečer zakurili 5 kresov. Vodja ene skupine tov. Oblak Jože je takoj napovedal tekmovanje ostalim skupinam za čim lepši kres. Ravno tako si je mladina zadala nalogo, da bo okrasila celotno vas in volišče.

P. M.

ŠKOFIJE

Dne 29. marca so se nam predstavili naši pionirčki s tremi lepimi in poučnimi igricami, ki jih je naučila tovarišica učiteljica Majda. Mali igralci imajo zelo pravilno izgovorjavo in naglas in so sploh zelo pridni. Želimo, da bi nas s svojimi prireditvami še večkrat razveselili.

IZPRED SODIŠČA

Afera s premogom

Za ponarejene izvoznice: po eno leto zapora

V nadaljevanju «premogovnega procesa» je ponarejevalec izvoznih dovolilnic ponovno priznal, da je kriv. Obtoženi avtoprevoznik premoga Cappelli se je zapletal v protislovjih. Predstavnik izmišljene agrimehanične delavnice Spina pa je kar molčal. Maj. Bayliss je prečital sklep sodišča: Benevol je kriv, Spina in Cappelli pa sta sokriva ponarejanja.

Včeraj zjutraj je bila izrečena sodba: Benevol in Spina po 12 mesecev zapora, Cappelli pa na globo 100.000 lir (oz. na 6 mesecev, če jo ne bo plačal) ter na odvzem voznega dovoljenja za kamion.

Trgovska zbornica pa je preko lokalnega časopisja javila, da ni res, kedaj da bi dala potrdilo o obstoju omenjene izmišljene tvrdke.

Tudi včerajšnja razprava je dajala vtis, da se za celo to afero skrivajo ljudje «močnejšega kalibra», ki so vozili ogromne količine premoga iz Trsta celo z ladjami in zaslužili bajno vsoto pol milijarde lir, medtem, ko so Tržačani zmrzovali in plačevali 1 kg drv po 10 lir. Vse to pa je logična posledica današnje uprave, ki je posebne vrste duhovita kombinacija skoro nedotaknjenega fašističnega aparata z angloameriškimi imperialistično-demokratičnimi ozemeljskimi, conskimi in občinskimi ukazi, odredbami, proglasi, pozivi, itd. na bazi «solidne» zakonodaje iz dobe pred 8. septembrom 1943. — Tolažimo pa se, da jo vsaj do jeseni ne bo več.

Hočemo mir, kruh in delo

Zborovanje brezposelnih delavcev in nameščencev

Včeraj dopoldne ob 10.15 uri so imeli tržaški brezposelni svoje prvo zborovanje v kinu «Massimo». Karl Zbogar je podal obširno poročilo o pomenu in namenu novoustanovljene organizacije.

Poročevalec je najprej ugotovil, da niti civilne oblasti, niti ZVU, niti delodajalci, niso poslali na zborovanje svojih zastopnikov.

Na tržaškem področju imamo po dveh letih ZVU okoli 35 tisoč brezposelnih. To število še vedno narašča. Docim Benetke in Reka delata in njun promet stalno narašča, se ni pri nas v Trstu ničesar ukrenilo, da bi dvignili mesto iz mrtvila. Ni se poskušalo navezati gospodarske stike z zaledjem, kar bi se lahko doseglo, ako bi vzeli merodajni činitelji problem resno v roke.

ZVU v svoji politiki brezbrižnosti in favoriziranja reakcionarnih krogov, ni nadzorovala proizvajalnih sredstev, ki so prepuščena na milost in nemilost peščici kapitalistov. Pomanjkanje učinkovitega nadzorstva cen je povzročilo sedanjo inflacijo, ki povečuje bedo ne samo brezposelnih, ampak tudi zaposlenih delavcev, ki se morajo stalno boriti za mezde, da bi dohajali naraščajočo draginjo. Sedanja uprava je odgovorna, da dobijo tuji priseljenci takoj zaposlitev, dočim število brezposelnih domačinov narasča.

Nova organizacija si je postavila za svojo nalogo borbo proti tem napakam. ZVU naj poda podrobno in točno poročilo o svojem delovanju od junija 1945 pa do danes; določijo naj se kontrolni organi, ki bodo nadzorovali cene po trgovinah. Podpora brezposelnim ne bo prinesla rešitve problema. Že sedaj se izdaja 50 do 70 milijonov mesečno v ta namen; to je pasivna postavka, ki nikomur ne koristi. Brezposelni zahtevajo obnovo industrijskega in gospodarskega življenja. Ako se bodo oblasti pobrigale za sodelovanje z našim zaledjem, potem bo v Trstu dovolj dela za vse Tržačane.

Začasni tajnik je povedal, da šteje organizacija trenutno nad 6000 članov in da se njih število stalno veča. Istrski delavci so poslali kot svojo pomoč 700 tisoč lir, ki so bile razdeljene med najpotrebnejše.

Vprašanje bolniške blagajne

V torek opoldne se je zbralo v tržaškem arzenalu okoli 700 delavcev, ki so razpravljali o vprašanju bolniške blagajne. Vsi so bili edini v tem, da se mora bolniška blagajna vrniti v delavske roke. Neki govornik je kritiziral ZVU, ker ni poslušala članov, ki so zahtevali volitve. Tudi delodajalci sami bodo imeli korist, ako se vprašanje bolniške blagajne reši na demokratičen način. Z zborovanja so poslali dve spomenici ZVU in ravnateljstvu tržaškega arzenala.

KRONIKA

Čiščenje tržaških ulic

Danes je drugi dan čiščenja v Trstu. Kakor včeraj na prvem sektorju bodo danes tudi na drugem, to je v Barkovljah, Rojanu, na Greti itd. povečali čistilno službo.

Danes je treba temeljito počistiti dvorišča, stopnišča, hodnike in zunanjost hiš. Tako bo dobilo naše mesto lepši videz in bomo obenem preprečili, da bi se na razmetanih smetiščih zalegle kali nalezljivih bolezni.

Za denar so ga osleparili

Visintini Emanuel iz Vraničev pri Vižinadi je prišel v Trst z jugolirami. Ker bi rad kaj kupil, sta se mu ponudila dva neznanca, da mu bosta menjala 4200 jugolir in sta ga peljala v neko vežo v ul. Carducci. Tam jima je Visintini izročil denar in neznanca sta obljubila, da mu prineseta italijanske lire iz 5. nadstropja. Seveda ju je Visintin čakal zaman. Dognal je, da ima hiša še en izhod, ki sta se ga poslužila improvizirana menjalca.

Trupla so našli

Pretekli torek so policija, gasilci in jamarji iz Trsta po 13 in pol urnem delu izvlekli iz dveh jam pri Trnovcu in Šempolaju 14 razpadajočih trupel. Naložili so jih na kamion in odpeljali na tržaško pokopališče. Med njimi so samo moški, vendar se več ni dalo ugotoviti, kakor tudi ne, kdaj so umrli. Trupla so pustili na ogled občinstvu.

FIZKULTURA

Košarka na Reki

(Od našega posebnega poročevalca)

Včeraj so se na Reki pričele finalne tekme medmestnega turnirja v košarki.

Pri moških so se plasirala v finale naslednja moštva: iz Trsta, Beograda, Reke, Novega Sada, Zadra in moštvo «Partizan». Iz ženskih ekip pa so prišle v finale: Beograd, Trst, Reka, Ljubljana.

Prvi sta se srečali ženski ekipi Trsta in Reke. Tržačanke so igrale slabo ter niso nudile Rečankam nobenega odpora. Rečanke so tekmo odločile v svojo korist z visokim rezultatom 34:9. Zmaga Reke je zaslužena. Kot drugi par sta se srečali moški ekipi Trsta in Partizana. Na splošno začudenje in presenečenje vseh je Partizan tekmo dobil z rezultatom 29:14. Tržačani so podali eno najslabših iger ter so v prvem polčasu bili v zaostanku za 19 košev. Takoj za njimi sta pritekli na igrišče moški ekipi Reke in Zadra. Po obojestransko krasni igri, ki je bila polna razburljivih situacij, je zmagala Reka z rezultatom 18:17. Obe moštvi sta bili enakovredni ter bi bil opravičen neodločen rezultat. Ni še polegla navdušenje Rečanov, ko sta se že pojavili na igrišču dve novi moštvi. Bili sta to ženski ekipi Beograda in Ljubljane. Beograjčanke so zmagale 21:6. Ljubljančanke, ki šele eno leto igrajo košarko, so takoj pridobile simpatije občinstva, dale so lepo igro, vendar so imele smolo pri metih v košek. Kot zadnja današnja tekma je bila med moškimi raprezentanti Beograda in Novega Sada. Tu je bilo drugo presenečenje, ko so dosedaj nepoznani Novosadčani premagali Beograjčane, in to zasluženo z rezultatom 20:19. Tekma je bila izredno živa in napeta.

Finalne tekme medmestnega turnirja se bodo danes nadaljevale.

Metoda Siličeva, zmagovalka v teku čez drn in strn

V nedeljo je na pokrajinskem prvenstvu v teku čez drn in strn zmagala 15 letna Metoda Siličeva iz Bilj. Ne tekmuje še dolgo, saj je še mlada, letos januarja smo jo videli na krajevnem teku v Biljah, februarja na okrajnem v Mirnu, potem na okrožnem v Šempetru pri Gorici — povsod si je priborila prvo mesto. Tudi prve dni marca je tekmovala v Trstu in se klasificirala pred mladinkami in članicami ter dobila dve nagradi. Zadnjič smo jo videli v nedeljo, na pokrajinskem prvenstvu v Trstu in zopet je bila prva, ko je dosegla na 1000 m čas 3'12"2/10.

V kratkem času od novega leta sem, je dosegla na vseh tekmah prvo mesto. Kaže izredno nadarjenost in upamo, da bo tudi s treningom nadaljevala in bo potem kmalu prišel zanjo čas, ko bo lahko uspešno zastopala primorske sportnice na raznih prvenstvih.

Kazni k nedeljskim dogodkom na igriščih

Z opominom se kaznujejo: Bečič Marij (Rauber), zaradi nedisciplinirane igre; Zadar Tullio (sv. Marko), ker je zapustil igrišče med tekmo, in Perentin Bruno (Izola), ker je oviral delo sodnika.

Z 1.500 lirami globe se kaznuje klub Izola, s 300 lirami sv. Marko.

Nogometni dogodki pretekle nedelje po svetu

XVI. kolo češkoslovaškega nogometnega prvenstva je dalo nekaj nepričakovanih izidov. Sparta je igrala z Žilino neodločeno 1:1, vodilno moštvo Slavija pa je izgubilo z Viktorijo Plzen 3:4. Po nedeljskih dogodkih vodi Slavija s 24. točkami pred Sparto, ki ima 20 točk. Sledita Kladno in Viktorija Plzen s po 19. točkami.

Največje presenečenje v madžarskem nogometnem prvenstvu je bil poraz Ferencvarosa v tekmi s Solnokom z rezultatom 0:1. V lestvici madžarskega nogometnega prvenstva vodi Ujpest s 33. točkami, drugi je Ferencvaros s 30, tretji Kispest s 28.

V francoski nogometni ligi sta bili v nedeljo samo 2 tekmi: Roubaix-Lete 2:1 in Monpellier-Rednoi 4:4.

Prvenstvene nogometne tekme v Švici so se končale tudi s samimi presenečenji. Vsi zmagovalci so namreč na zadnjih 5 mestih v lestvici, premaganci pa med prvimi. Tako je zadnji v lestvici Young Boys premagal Grassbepersa s 3:2, predzadnji Bern pa Servette s 3:2.

ALEKSANDER BECK: 79

VOLOKOLAMSKA CESTA

— Podajte poročilo!

Začel je hlastno govoriti:

— Tovariš kombat, danes je okrepljeni vod pod mojim poveljstvom uničil okrog sto fašistov, toda obkolili so nas. Jaz sem sprejel odločitev: napasti, prebiti se...

— Dobro. Toda zakaj se nisi ponovno vrnil na pot?

— Tovariš kombat, podili so nas...

— Podili so vas?

Srdito, s sovraštvom sem to zaklical.

— Podili so vas? In ti se drzneš opravičevati se s tem? Sovražnik je razglasil, da nas bo podil do Urala. Pomeni, da tako tudi bo, kaj ne, kot ti misliš? Predali bomo Moskvo, predali našo zemljo pritekli bomo k svojim rodbinam, starcem, ženam in bomo rekli: «Podili so nas...» Ali je tako? Odgovori!

Brudni je molčal.

— Škoda, — sem nadaljeval, — da te ne slišijo žene. Oklofutale bi te, pljuvale bi nate. Ti nisi oficir Rdeče armade, ti si strahopetec.

Iz globine je spet prihajalo do nas podmolklo topovsko grmenje.

— Ali slišiš? Nemci so tudi tam — za nami. Tam se sovražnik prebija proti Moskvi. Tam se borijo naši bratje. Mi, naš bataljon, jih branimo tu pred sunkom v bok. Oni nam zaupajo, zaupajo — da bomo ostali na svojem mestu, da ne bomo dali sovražniku prodreti. Toda tudi jaz sem ti zaupal. Ti si držal pot, ti si jo zapiral. In si se prestrašil. Pobegnil si. Ti misliš — da si prepustil pot! Ne, ti si predal Moskvo.

— Jaz... Jaz... Jaz... sem mislil.

— Nimam več kaj s teboj govoriti. Odidi.

— Kam?

— Tja, kjer je po povelju tvoje mesto.

Pokazal sem preko reke. Glava Brudnega je trznila, kot da bi hotel pogledati nazaj, kamor je kazala moja roka. Toda vzdržal se je te kretnje in ostal pred menoj v položaju «mirno».

— Toda tam, tovariš kombat... — je pridušeno dejal.

— Da, tam so Nemci! Pojdi k njim! Služi jim, če hočeš! Ali jih pobijaj! Nisem ti ukazal, da se mi javiš tu. Ne potrebujem begunca! Pojdi!

— Z vodom? — je nepreprečano vprašal Brudni.

— Ne. Vod bo dobil drugega poveljnika! Pojdi sam!

Komandant bataljona more na razne načine uveljaviti svojo oblast nasproti oficirju, ki ni izvršil bojne naloge: more ga ponovno poslati v boj, razrešiti ga dolžnosti, postaviti ga pred sodišče in celo, če bi to zahteval položaj, ustreliti ga na mestu. A jaz... tudi jaz sem sodil na mestu. To je bila ustrelitev pred strojem — čeprav ne fizična, — ustrelitev vodnega oficirja, ki je pozabivši na vojaško čast, pobegnil skupno z borci pred sovražnikom. Za nečastno dejanje sem kaznoval z odvzetjem časti.

Toda Brudni je še zmerom stal pred nemim strojem, ko da bi ne mogel razumeti, da je razgovor zares končan, da sem ga pognal iz bataljona. Zanj je bil to strašen trenutek. Bil je komsomolec: gotovo je mnogokrat razmišljal o vojni, o smrti; vedel je, da bo morda v borbi potrebno, da dà svoje življenje za domovino; sanjal je o tem, kako bo braber, sanjal je o veliki sreči zmage in v zvezi s tem o odlikovanjih, o slavi, in o mali, toda njemu nezaročeno dragi osebni sreči.

(Se nadaljuje)

1. maj se bliža...

Nadaljujemo z reportažo našega dopisnika, ki potuje po vaseh in nam piše o svojih vtisih v zvezi s pripravami za 1. maj.

SV. KRIŽ

Ti, tukaj bo pa slabo — mi je dejal tovariš. — Šel sem gledat na stančas, pa ni nič napisanega o 1. maju. Dva stara članka samujeta na deski in še tista nisem mogel prebrati, ker je dež spral pisavo.

Tovariš je mislil, da bo kar iz stenčasa prepisal podatke in upal je, da bo našel še kakšno fotografijo. V tem, ko sva stala pred stenčasom so se zbrali okoli naju otroci. Kar obkolili so tovariša. Vsi so hoteli videti njegov fotoaparat in pogledati skozi iskalce. Postavili so se v vrsto: — Nunc... nunc... še meni pokaži... — Medtem sem odšel po vasi.

Kar nisem našel na stenčasu, sem zvedel pri vaščanih. V neki skupini so se pogovarjali: — Za 1. maj se bo naša vas odrezala. Nastopili bomo z godbo, pevskim zborom in telovadbo. Pridno se vadimo. Sam pevski zbor šteje okoli 45 pevcev, mladine pa telovadi preko 150...

Slišal sem pa tudi nekaj pritožb. Z župnikom niso prav zadovoljni. Dejali so pa, da upajo, da bo gospod župnik pravočasno spoznal, da je nesmiselno delovati proti volji večine vaščanov. Na vsak način bo bolje, če bo gospod župnik sodeloval z vaščani.

Povabili so me, naj se vrnem čez nekaj časa, da bom videl, kako napredujejo.

Avtobusni vozni red

Proga Trst-Reka. Odhod iz Trsta ob 7, prihod v Podgrad 8.40 in v Reko 10.20. Odhod iz Reke ob 16. iz Podgrala 17.40, prihod v Trst 19.20.

Proga Trst-Postojna. Odhod iz Trsta 7.30, prihod v Postojno ob 10. uri. Odhod iz Postojne ob 16.30, prihod v Trst ob 18.40.

Proga Trst-Portorož. Odhod iz Trsta ob 12.30, preko Škofije, Kopra, Izole, prihod v Portorož ob 14. uri. Odhod iz Portoroža ob 7. uri s prihodom v Trst ob 9.30 uri. Drugi odhod iz Portoroža ob 17. uri s prihodom v Trst ob 18.30 uri. Odhod iz Trsta ob 18.45 uri s prihodom v Portorož ob 20.05 uri. Vsi navedeni avtobusi odhajajo iz ul. F. Severo 5 B.

Radijski sporedi

V četrtek, 3. aprila

SLOVENSKO PRIMORJE

6.45 Zabavna glasba; 7 veder jutranji spored; 7.45 baletna glasba; 12.45 lahka glasba in objave; 13 spored orkestralne glasbe; 13.30 kulturni pregled; 13.45 znani samospevi; 14 igra Koroščev kvartet; 14.45 vojaški zbori; 18 radio dnevnik; 18.15 poje Vokalni kvintet RL; 18.40 Blejec Maks: Pomen statistične službe v načrtnem gospodarstvu; 19 instrumentalni solisti; 19.30 lahka glasba in objave; 19.45 ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ; 20 skladba ruskih avtorjev; 20.15 industrijska ura; 20.30 lahko glasbo izvaja Mali orkester pod vodstvom Rudolfa Starča; 21 oddaja v spomin 50 letnice smrti Johana Brahmsa - govori dr. V. Vodušek, J. Brahms: tragična predigra op. 81, in simfonija št. 1 v c-molu; 22 prenos vesti Zvezne postaje iz Beograda; 22.15 koncert sodobne slovanske simfonične glasbe; 23 konec oddaje.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. 15.30: «Bagdadski lopov», Sabu, C. Veidt in J. Duprez.

SUPERCINEMA. 16: «Beli angel».

FILODRAMMATICO. 15.45: Neutrgana cvetlica», velemojstrovina «Warner Bros», C. Boyer.

CINE MARE. 15: «Parada mladosti». Veličanstvena sportna manifestacija mladine na stadionu v Moskvi.

ITALIA 15: «Casablanca», veledela Ingrid Bergman in H. Bogart.

VIALE. 15.30: «Trpljenje N. G. Jezusa Kristusa».

IMPERO. 15.30: «Karavana junakov», Errol Flynn in M. Hopkins.

Odg. urednik DUŠAN HREŠČAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

VELIKA IZBIRA vseh vrst ČEVLJEV za MOŠKE, ŽENSKE in OTROKE
najboljših znamk ima TRGOVINA ČEVLJEV
J. Ostrouška FIORENTINA
TRST - UL. TARABOCHIA 2

ZADRUGA MESARJEV
ZA TRST IN OZEMLJE
želi svojim odjemalcem
veselo velikonoč
in jih obvešča, da je prišla večja množina
TELET
po naslednjih cenah:
zrezek . . . . lir 360 kg
prsa-rebrca, ledvice „ 420 „
pleča brez kosti . „ 560 „
stegno brez kosti „ 640 „
in štajerska perutnina,
ki jo bodo tudi prodajali mesarji, člani naše zadruge.

MALI OGLASI

ŠIVALNE STROJE najboljših znamk prodajamo po konkurenčnih cenah. Trst, ul. dell'Istria 13, tel. 94465.

ŠIVALNE STROJE po ugodnih cenah prodam. Trst, ul. Malolica 13, III. vrata 7.

KMEČKO HIŠO v Sv. Križu pri Trstu prodam. Pojasnila pri Košuta, Sv. Križ 19.

Trgovino pnevmatik z večjim skladiščem z vulkanizacijo gum ob glavni cesti, dobro opremljeno prodam. Ponudbe pod «Redka prilika» na upravo «Primorskega dnevnika».

Italijansko, srbohrvaško angleško, slovensko, špansko, brazil-portugalsko, francosko, rusko, nemško, itd., se naučite po hitri metodi. Prevajanje in korespondenca. Trst, ul. Giulia 41, IV nad.

TVRDKA
Nikola Furlan
tel. 65-15 in 75-61
je prejela prvovrstno češkoslovaško
KISLO ZELJE

Mlada uradnica z nekaj leti pisarniške prakse, perfektna v italijanščini in slovenščini išče službo. Naslov v upravi «Primorskega dnevnika».

Elegantno in trpežno obutev za ženske, moške in otroke v veliki izbiri pri
REBCU
TRST
PASSO GOLDONI 1
CENE ZELO UGODNE

Samo za
VELIKONOČNI TEDEN
bo KRZNARIJA ZILIOTTO razprodajala večje množine kožuhovine, jopičev in ovratnikov vseh vrst po znižanih cenah. Obenem obvešča, da je prejela kože, bobrove, petitgrù, pižmovke (bizam), perzijske kože, srebrne lisice, opozum, lenivce, in jih prodaja po konkurenčnih cenah.
OBIŠČITE NAS! OBIŠČITE NAS!
krznarija ZILIOTTO
TRST - ULICA TRENTO 11 - TELEFON 29-374